

ՀԱՐՈՒՅՆԱԿ

ԳԵՂԻՆ ԵՐԳԵՐ

Տպարան «ԵՐԱՐԱ» Հայկ.պ

1927

891.99

վ. 33

- 6 NOV 2011

891.99
4-33

Վ.Ա.ՐՈՒԺՆԱԿ

ԴԵՂԻՆ ԵՐԳԵՐ

Տպարան «ԱՐԱՐԱՆ» Հայկա

— 1927 —

09 AUG 2013

57479

3

ՍԻՐԵՐԳԱԿ ԳՈՒՍԱՆԻՆ

64039-67

ԱՇՆԱՆ ՏԵՐԵԻՆԵՐ

Տենչակներուս պէս՝ դեղին,
Կ'իյնան հաս հաս, երերուն,
Ուսերն իվար ծառերուն,
Քշռած՝ հովիւն խօշազին...

Նման արթւ հեծֆերուն,
Մահանումսդ մը խորին՝
Կ'յուզէ յորձն անոնց պարին,
Ու կը վարէ՝ սարսըռոն

Անոնց խումբերը հիւանդ,
Ցանկապահէ՛ն աղ հեռու,
Ու դաշերէն՝ սաւ ու անդ...

Իմ խոռոճներս ջրոր,
Թօշնած հաս հաս, անո՛նց պէս,
Հասնի՛ն, Տէ՛ր, Վերջնապէս...

Ու ջրայի՛ աղէս էս...

1926

ՄԵՌԵԼՈՅ

Դիշերն ի բուն ողբանուազ հեծկցացին սրգասրխուր
Կոչնակները՝ Եկեղեցւոյ աշարակին երկնանցեաց.
Դիաքաղներ փուեր բացի նգերեզմն՝նոցին մեջ մահաշուն
Ննցեցեղոց աղօթք ըսին ֆահմանները՝ գլխաբաց...:

Զանգակասան սասրակներն ալ՝ խրոռ՝իլ կանչեն աղե-
սալուր,
Իրենց բոյնին մեջ՝ քեւաքախ՝բընագորհն խըմեցին շաց-
Եւ բուերը՝ նոճասանի սնփուն բնիկներ սեւափեհուր՝
Յօշնեցին սրերն իրենց մաղիկներով արխանաբաց:

Կը դողանցեն կոչնակները դեռ՝ մասունքին քարձունքին՝
սո՛ւր,
Եւ դազաղներ կը սարուն դեռ՝ Գերեզմաննոց խա-
ւարամած,
Եւ սասրակներ՝ արեւուն դիմ, կ'եղերզեն դեռ՝ հառաչոյ
հուր:

Ամեն զիշեր, մինչեւ առտու, հոգիիս մեջ,— լիռած
մասուն—
Եղեռնագոյժ կուշան կանչերն կոչնակներուն. եւ— ո՛վ
Աւսում—

Սիրքս կ'ապրի մահասանի ընթանութիւնը լրումամած
1924

ԶԸՍԻ

Աղուր Պզտի՛կ,—
Մինչեւ այսօր ըսի՞ քեզի քե աղուր ես,
Հորիզոնեւ
Ընդհուպ անցնող երեքօրեայ ինչպէս մահիկ...

Անոյշ Պզտի՛կ,—
Ասիկ առաջ ըսի՞ քեզի քե անոյշ ես,
Բոյրերուն պէս
Արաքսիան, համեմներուն նըման հնդիկ...

Քնֆոյշ Պզտի՛կ,—
Ասիկ առաջ ըսի՞ քեզի քե քնֆոյշ ես,
Թիթեռին պէս,
Ու քերթերուն ծաղիլներու սարաշխարհիկ...

Սիրում Պզտի՛կ,—
Մինչեւ հիմա չըսի՞ քեզի քե երազս ես
Կարօտակեզ.
Զըսի՞ քեզի քե զանձս ես եւ իդձս գողտրիկ...:

1926

ՀԱՎՈՒՄ

Ա՛յ աջերնս արցունք ունիմ, ո՛չ երկինքը ծուռն մ'ամպի.
Մենաորի իմ խեղճ խցիկս չունի ճրագ, գիշերն՝ շունակ.
Հով մ'պարտեզիս, սրտուրբիւն մը հոսքեանս մէջ կը խարխալի.
Ու հարցումներ անպատասխան, չգոհացուած ընթաններ սաք՝

Կը յեցունեն, կը հրդեհեն, կը չարչարեն զանկըս համակ...—
Կ'անցնին ժամերն անմխիթար, լուրջ ու դանդաղ, առանց փութի,
Ինչպէս գնացք ծիր—կարնի՝ ճանքաներէն իր կարճնորակ,
Կամ ուղեւորն երկարածից կարաւան մը անապատի...

Դեռ սերեր կան՝ հոգիիս մէջ, չխառնուած անգուր հոգին.
Վարդի գոյնով հազար երգեր՝ չմեռած դեռ շուրթիս վրան,
Հեծկոշուներ ու անեծիներ՝ չսոռացուած դուռն սալաշին...

Յիշատակներ վաղաւեոյի, սիրելիներ վաղաւորաց,
Յաճախանքի բիր խոցերով սիրելու կ'ընեն արնոյ խորան...—
Արեւելքը կը ճերմակի... ես կը հսկեմ դեռ աջերս բաց...

Շիր մը ֆունի խաղաղութեան—հաւաստե՛ք—հոգիս կուտամ...:

1926

* .

Ա. ՊՐՈՂ ԵՂԲԱՅՐԱԿՅԻՍ՝ ԻՍԿԷՆՏԵՐԻՆ

Ա.

Ապագաներն եթա ձրգած՝ կրկին զեզ կը փնտռեմ ես,
Անվերադարձ ո՛վ բացակայ՝ սպրուած կեանքս սրտում ու խօշ,
Ո՛ւր ես եմու... ո՛ր բաժակին մէջ զինիին, ո՛ր, վարդի պէս,
Աղջըկան սեւ աջերուն մէջ կամ այսերուն արփիացոյ...

Մակայն մեղայ... Զեզ ճերմակ պատանեցի օր մը աշնան,
Մոռացումին հաստ կտաւովը սպիտակ՝ որպէսզի դուն
Մեռնիս ընդմիջս, ու դադարին մէջ փակեցի՝ գիրկը մահուան,
Ճանքու մը ա՛յր մեծաւոր, որ կը սանի զիս—աչ չփուն

Մահկանացու— հաճոյքներու, սառսպանքի նոր հանգրուան...:

1925

Բ

Երբ որ մ'յանկարծ—ն'վ դիպուած բարի—եղ գտնեմ դարձեալ,
 Չարչարանքներու վերելքին վրայ, իմ անոյշ Անցեալ,
 Պիտի կարօտով սեղմեմ եղ կուրծքիս վրայ սիրահալ,
 Ու՛ր ցնծութենեւ երջանիկ՝ մանկան մը պէս, պիտի շա՛մ...
 Ու պիտի բող չսամ որ հեռանաս ինձմէ անգամ մ'ալ.—
 Քանզի Ներկան դառն է շա՛տ, դժնդա՛կ. ու կը նախըզգատ
 Թէ զիշերին մէջ՝ մութով կ'դարբնուի յուսեղ Գալիլէն ալ...:

1924

Գ

Այս խեցիին խորսակուած՝ պիտի չգա՞ս հեղ մ'այցի,
 —Պիտի ըլլար մեծագոյն երանութիւն մ'այդ ինձի,—
 Ո՛վ ֆեֆշենի քարմնութիւն, որ պատանութիւնըս եղար,
 —Որքան, որքա՛ն պիտի վրայ գուրգուրայի դողահար:—

Լինուած անօրն այս՝ հեղ մ'ալ պիտի փզմով չծաղկի՞.
 —Պիտի ըլլար անանցիկ ուրախութիւն մ'այդ ինձի:—
 ...Ուրեմըն տո՛ւր մահաբոյն շրթունքը պաղ բաժակի.
 —Թո՛ղ այդ ըլլայ հաճոյքի բազուստօն մը ինձի.

Այնուհետեւ բող կեանքըս հանգրուանին իր յանգի...—

1925

Դ

Կը մտածեմ տարաւորեն թե՛ դուն մեռար, քաղցր երեկ.
Թե՛ անգամ մըն աչ պիտի չվերադառնաս ինծի երբեք.
Ու ա՛յ պիտի չգգամ քընաւ-ի՛նչ մեծ գրկակ-շուրթիս
վրայ,
Դառնութիւնըդ նեղսարահաւ գիւնիկն պէս եօթասամեայ...

Ու գիտեմ որ պիտի աշունը չուշանայ, ամսոտէն ետք,
Սրբել վրայէն իմ ճակատիս քնքե կնիւած ամեն քարով
հետք.
Դիտեմ նաեւ տեսնորէն՝ որ ձիւնն արծաթե պիտի իմ մազ,
Խորտակելով փոշի փոշի կեանքի, յոյսի ամեն երազ...

...Բայց ո՞վ պիտի ուզէր հաւատալ եղերգութեան այս
վաղահաս...:

1925

Ե

Ձիգ ապրած չըլլալի՛, երանական ո՛վ հաճո՛յք...
Ու չգգայի իմ կուրծքիս դէմ տաք կուրծքեր ես երբե՛ք...
Ու մշտնոր խենթութեանց չընէի՛ սիրելի՛ քակոյղ,
—Սլոժըն ճաքած գիծ առ գիծ, մութ անօր մը դիւրաբեկ,

Լեցուն քունոտ անկոճով, հայհոյանով միհեղ շուրթ:—
Չհաղի՛ մթազին գոհիկներէն մեղաւոր.
Չհաղի՛ կոյս կասարն իտալիս երկնաշուրթ.
Ու—երանի՛ թե, ո՛վ Տե՛ր—չունենայի ես այսօր,

Այժիս՝ արցունք, արիւս՝ սուգ, առջեւն անոնց մոխրին ցուրտ...

1626

Ի ԶՈՒՐ...

Ի զո՛ւր վարդերն կը յամենան սախախն՝
 Փոխ սալ գունաս քերթերն իրենց այտերուդ.—
 Մինչդեռ հազը ժանսածոս՝
 Վերք կը ցանկ քոտերուդ մեջ կենեղուս...

—Այդ վերերեկն, քոյր իմ, յոյսե՛ր կը փոքրին...:

Ի զո՛ւր արփին աջերուդ դեռ կուսայ բոց,
 Ինչպես արևոդ վերջադոյսը աշունի.—
 Մինչ ա՛յ հոգիդ երգ չունի,
 Ու մարմինդ ե՛՛ նուագարան սրտնակոծ...

—Սիրեցի եմ ինձ, քոյր, կուրծքերն քիւրախոց...:

Ի զո՛ւր կրակն տենչանքներու մայրամուտ՝
 Շրթներուդ դեռ գոյն ու քրքիւ կը քերկ.—
 Մինչդեռ Մահը, քոյր, չար է,
 Եւ Աստուածն ու ճախասագիր չունի՛ն գութ...

—Մի՛ հաւատար, քոյր, Գեղն՝ անցաւոր, Սերն է սուս...:

Ի զո՛ւր... Կեանքն այս մասդաշ՝ կը քանդուի պուս պուս...

1923

*
* *

Գիտե՛մ որ կասկոյց աջեր ունիս դուն,
 Իմինիս նըման,
 Ու կըլոր դեմք մը, շունի պես, սիրուն,
 Ու մազեր Դեղձան...

Գիտե՛մ որ պզտիկ, անոյշ աղջիկ մ'ես,
 —Քնքոյշ մեկ քիքեռ—
 Ու ինձի ըսին որ զիս կը սիրես...
 Բայց այդ չեմ գիտեր

Տախախն.— զի լոկ հեղ մը իրարու
 Հանդիպեցանք, չե՞,
 Դարունին՝ հերու,
 Հիւանդ մօրդ քոյ, որ արդ կը ննջե՛...:

1924

Ո՞վ Կ'ԸՍԷՐ...

Ո՞վ կ'ըսեր որ այս գիրգ տղան կը հիւծի,
Ու ֆամական իր կ'առնէ ձեռք աղեղին,
Շուրթին վըրայ կը բըրբըռայ յանգն հազի....:

Ո՞վ կ'ըսեր որ կը դեղնի շուշ այս տղան,
Առկայծ՝ նըման մեղրամուխի հասնումին,
Ու թոփերն իր հեռուն տրիկներ կ'ըղլան....:

Ո՞վ կ'ըսեր որ կը խոնարհի, կը հեզի,
Մուսաներէն սիրուած հպարտ այս տղան,
Ու կ'ըղլայ կեանքն իր լուռը փերքուածի....:

Ո՞վ կ'ըսեր որ Սերն կը չի անխառն՝
Այս մեղամաղձ, փայլ տղան ֆնարի,
Գլուխը՝ պաղ գերեզմանէն մեկ փարի....:

Ո՞վ կ'ըսեր որ չ'ըլլար Աստուած մը քարի....:
1924

ԱՇԽԱՅԻՆ

Երազը՝ քերք առ քերք՝ քափեցաւ,
Այնքէն կուսական այս տղուն.
Ու աչներն արդ—աստիքը նուաղուն—
Կը ֆամէն արցունքն շիք շիք, անձկաւ,

Ինչպէս գորշ երկինքը աշնային....:

Ձեռք կասարն ուռիին՝ մերկացաւ,
Գլուխը գանգրագեղ այս տղուն.
Ու գլուխն հիսաւ, Տէ՛ր, հեռս հոփուն,
Կ'անցնի ան՝ մոլորո՛ւն, շապա՛ւ,

Ինչպէս զօս տեղը աշնային....:

Մասներուն հեռ գերանկ՝ պաղեցաւ,
Վարդ շուրթը սիրաւոր այս տղուն.
Ու շուրթը հիսաւ, Տէ՛ր, հապ հոփուն՝
Սերի տեղ՝ կ'եղերգէ միայն ցաւ,

Ինչպէս ցուրտ, ցո՛ւրտ հովը աշնային....:

1925

64039.67

ԱՇՆԱՅԻՆ ՍԻՐԵՐԳ

Միտքդ տուիր՝ սիրքը բացիր այս ուրքը սրդուն,
Տերեւի պէս՝ անցնող ամեն հովիտ դողուն.
Դափնի դրբիւ ճակատին կնճիտ առ կնճիտ,
Շատունք բոռմած երազներն իր ըրիւր բեղուն:

Փոխեցիր վիշտն ուրախութեան՝ դառն այս
սրդուն.

Թունեղ չունչը ըրիւր արինգ մեղրագեղուն.
Փայտացեցիր հիւսանդ իդներն իր՝ մասներովի
Շուշան, որոնք իրենց հետքին վարդ կը բողուն:

Դարձուցիր շէն Անցեալն իրեն՝ այս խենք սրդուն.
Բոց նետեցիր իր շրթունքին՝ գոյնով հողուն,
Օրհնեա՛ւ, օրհնեա՛ւ ըղբաւ, Պարի՛կ. զի մահասեւեկ
Կեանքին վրայ ցափեցուցիր յոյս փողփողուն,—

Ահ՛ր երգեցիր քննարի այս տրտում սրդուն...:

1924

ԱՂԵՐՍ

Պանիկ մը, ո՛վ երագ,
Իջի՛ր իմ այգերու.
Լուեցո՛ւր շուրթիս հագ,
Հոգիս՝ ամեն յոյզ

Սրբե՛. ու չզգամ քե
Մահը սեւ՝ համապագ,
Շուքիս պէս, ինձ հետ է,
Ինձի հետ անցնացած...

Չտեսներդ դեմքն անոր,
Ծիծաղող՝ իդներու,
Անհետի միւսեւ որ
Ստուերս այս մթաւոյզ...

Պանիկ մը, փայլը երա՛գ,
Իջի՛ր վրան այգերու.
Լուեցո՛ւր շուրթիս հագ,
Զփայցո՛ւր արթիւ յոյզ...

Ու յուսամ յոյսերու...:

1926

ՀԱՅԵԼԻԻՆ ԴԷՄ

Այս հախաք — որ հիմա հմարթկուած է բոլոր
Տարիներու ու հոգերու քարին մէջ—
Ա՛յն է իրաւ՝ որ օր մը իմէս եղաւ լուսանդորր,
Զիկն ու լայն ու զանգուններու ներքեւ պերճ....:

Ուրեմն իրա՛ւ իմէս են այս աշերը, ուր՝ կարծես,
Կ'իջնէ յուշիկ յոգնութիւն մը կապարեւ.
Ուր, ստուերը մթանո՛ծ՝ ներկայութեան մը ակնես,
Լոյսերն ամեն կսուց կսուց կը մարեւ....:

Ինչպէ՛ս հաւատալ թէ իրաւ՝ այս աշերը փոք
առ փոք՝

Իրենց սրտում ծաղիկներով աշունի,
Էդան ժպտի, հրճուանիս աստուածային լուսանօր,
Ուր՝ բիւր թելով՝ հրապոյրը կը բացուի....:

Ի՛նչ են շուրթն այս ու մազեր...— Ո՛վ Տա-
րակո՛յս ապիսակ,
Յակաւին պահ մըն ալ օրրե՛կ իմ հոգիս՝
Յոյսերով սին ու անցոր՝ չցիւնաւ թէ՛ աւերակ
Մենեանի մը նըման՝ անշուք ըրին զիս,

Տարիներու մորկոս քաւաղումներն իրենց քակ...
1926

ԱՇԽԱՀԱՐ ԾԱՂԻԿՆԵՐՈՒՆ

Մոմի նըման, գիրգ ու դաշար
Յօղուններով, ո՛վ ծաղիկներ,
Հոյիսներուն զոգը դարձար,
Յանուած հոյ հոյ, պերճ ծաղիկներ՝
Ո՛վ ծաղիկներ, պերճ ծաղիկներ,
Ինչո՞ւ հիմա՝ շո՛ւռ, ոգեւար,
Կ'իյնաք թերթ թերթ, դողողդափն,
Ինչպիս արցունքն արիւնհաշտ՝
Աշուրներէն սիրող կոյսին....:

Մոմի նըման, երանգ ու լոյս
Հագած՝ փայտիկ ո՛վ ծաղիկներ,
Թառած զոգը ածունեռու,
Գարնանաբոյր կոյս ծաղիկներ,
Ո՛վ ծաղիկներ, կոյս ծաղիկներ,
Ինչո՞ւ հիմա հիւժախաւոր՝
Կը մեռնիք շու՛ս այնքան, աւա՛ղ,
Հանդիներու պէս մեղաւոր,
Օրերու պէս լուսածիւսալ....:

Մովի նշան, գիրգ ու դաշար,
 Մովի նշան, երանգ ու շոյս,
 Ճակատագրի ճամբքն դար վար՝
 Ուր կ'երթաք դուք, ո՛վ ծաղիկներ,
 Անգութ մահուան հա՛րս ծաղիկներ,
 Անդարձ՝ նշան հաճոյքներու,
 Օրերուս քիւ՝ սրտն՛ւմ, աւե՛ր...
 ... Դեղնած, վրժիտ, հա՛րս ծաղիկներ,
 Ինկե՛ք շիրմին վրայ հոգւոյս ...

1926

ԳԵԹՍԵՄԱՆԻ

Գերսեմանի՛, - միսքիք պարեկ ձիթեկեաց—
 Ուր մահն ընկեց Մարդ-Աստուծ,
 Դաշխուրանէն Ոջնջութեան՝ իբր գինի,
 Հծծեղով.—Հա՛յր, քող անցնի՛...

Գերսեմանի՛, - ընթեռնի սեւ փերքուած—
 Ուր ես՝ զողորմ, երկիւղած,
 Մահուան քունոս բաժակին հետ շուրք շուրքի՝
 Կը հծծեմ. - Տե՛ր, քող անցնի՛...

1922

ՉՍԻՐԷԻ՝ ԲԵ՛Չ...Կ. Բ. Օ. ին

Չսեւեհի՛ ֆե՛զ. ու յաւեհ
Դռն մնայիր ինձ անծանօթ,
Սիրիդ կապուած վշեռուն հեհ...

Դռն ըղայի՛ր ինձ անծանօթ՝
Եղեւական պարեզն ինչպէս,
Ինչպէս մեհեանը խնկահոհ...

Եղեւական պարեզն ինչպէս,
Չսեւեհի՛ ֆե՛զ. եւ ընդմիջ
Չզգայի սերըդ մշտակեզ...

Չսեւեհի՛ ֆե՛զ. եւ ընդմիջ
Չզգայի սերը՛դ մշտակեզ,
Անոր կապուած արցունքն ու վիշշը...

Երանի՛ չսիրե՛ի ֆեզ...:

1926

ՕՐ ՀՆՈՒԹԻՒՆՉԱՔԱՐԻԱՅԻՆ ՀԱՄԱՐ

Տե՛ր, օրհնութիւն կը հայցեմ տղու համար այս նործին,
Ու այս ծառին՝ դեռ ընծիւղ՝ գոր կը սնկեմ առասի՛կ.—
Մին՝ կեանք առաւ ամիւնին իր պապերուն նահատակ,
Միւսն՝ ամիւնին մէջ անունդ պիտի արեւս արձակե...:

Տե՛ր, տղաս ըղայ սիւնն՝ բռնող հայրենի տունս աւերակ,
Հասակ նեւեկ բող ծառըս, ըղայ դաշար, պերճաշուք.
Մին՝ բազմակայ աստերու քիւռով, օրհնուած երկնիք,
Միւսին կասարն կորսնալի՛ աստերու մէջ աղամանդ...:
1924

ՄՈՌՑԱՐ...

Ըսէ՛, մոռցա՛ր, չե՛ս յիշեր
 Լոռուս աղբիւրն՝ ուռիներու շուփն սալ՝
 Ուր կուգայիր շեցնել սափորը ջուխսալ,
 Գիշերի գոյն մազերուդ հիւսիս ծեփած՝
 Մասներդ վառող՝ հիկն հիկնայով գեղապանծ...:

Մոռցա՛ր, երբեք չե՛ս յիշեր
 Փոշոս ուղիւ,— ցորենածուռի արձն խարսեալ,
 Պրկող՝ մեկիդ քանարին պէս արբասալ,—
 Ուրկե, միկնա՛կ, սրճն՛ւմ, տղայ մը կ'անցնէր,
 Երագներու արձիճին սալ յոգնաքեռ...:

Մոռցա՛ր, իրաւ չե՛ս յիշեր
 Զմրռիս ազգին մշուշաօղ՝ ուր բոկոս,
 Յօդով քրջած ման կուգայինք մենք վախկոս.
 Ուր հեզեցինք համբոյրն առջի՝ դողդոջուն,
 Ու երջանիկ՝ շացինք մեր սերն ու յուզում,

— Ճամբուն վրայ, աղբերակի ուռույն սալ,—
 Ուռնիք հիմա եղան, աւա՛ղ, Յիշասալ...:

... Գիտե՛մ, մոռցա՛ր, չե՛ս յիշեր...:

1924

ՄԵՂԱՒՈՐՈՒ ՀԻԻՆ ԱՂՕԹՔԸ

Ինչո՞ւ, Տէ՛ր իմ, սերերու մեջ սասղահամար,
 Սիրքս չզգար վայելում մը ներհալան...
 Կը մեղանցե՛մ.— Մեղքերս միկնել գահըդ հասան...—
 «Ունայն, ունայն...» ձայն մը ներսէս կ'արժատուէ յար...:

«Մեղքը վայելքն է այս կեանքին...» մարդիկ կ'ըսեն.
 Ինչո՞ւ, Տէ՛ր իմ, մեջքս կ'ըրրայ ան դժոխք հուր...
 ... Ո՛վ Տէ՛ր, ո՛վ Տէ՛ր, զիս սիրող սիրտ մը միայն տո՛ւր,
 Թո՛ղ քուդ ըրան այլ վայելքները համօրհն...:

1922

ՀԻՒԱՆԴԻ ԻՂԶ

Ան գար ինծի

Այցի...

Ու հիւանդի մահճիս ֆոյ,
Կենար սրճում ու խրոտի...

Թող ըրայիս աջն իր քայ.

Զսար երբեք ինծի հարց

Թե՛ ինչպե՛ս եմ, թե՛ ինչո՛ւ

Դեմքս այսօրն է դեղնած,

Ու աջերուս շուրջ բոլոր՝

Մահիկի պես, նուրբ, կրկն,

Կապարագոյն գիծեր կան...

Զրա՛ր... Միայն

Անձայն՝

Զեոքս առնէր ձեռքին մեջ,

Գոռէր ակնից...

Ու ջրողար իմ ջերմէս,

Ու ջրեղնէ՛ր, մոմի պէս...

Մեհաֆս

Իր վարս

Հասնէր ձեռքիս... Ու յոռէ՛ր

Աջերուս՝ քա՛ց իր բիթեր...

Ան գար ինծի

Այցի...

Ու հիւանդի մահճիս ֆոյ,

Կենար երկա՛ր ու խրոտի...

1926

Ո՛Չ ՈՒՔ ՈՒՆԻՄ...

Ո՛չ ոք ունիմ որ արժանուէ մահէս վերջ՝
Ինծի՛ համար.—

Որքը, արդէն, այս կեանքի մեջ,

Կարեկիցներ չի ունենար...

Ո՛վ պիտի սուգ պահէ ինծի համար՝ սեւ

Քողը գլխուն.—

Ամուրիին նաչին ետէ,

Զեք ծանր զորս դիմէր խոնուն...:

Ո՛չ ոք ունիմ...— Թշնամիներս ալ մի՛ ըներ
Ինծի պէս, Տէ՛ր.

Զո՛ւրկ գորովէն մօր մ'աշխէր,

Սերէն՝ հարսի մը սիրապէր...:

1926

ԱՌԻՆ ՏԱՐԻՆՍԻՐԵՑԻ ԵԱՐՍ ՏԱՐԱՆ...

Առի՛ն, տարի՛ն...

Ձեռքեն՝ սիրած իր հեք ետրին,

Առի՛ն, տարի՛ն...:

Հեռո՛ւն տարի՛ն...

Լե՛նն դեմի այն սեւ տարի՛ն...—

Անդա՛րձ տարի՛ն...:

Առի՛ն, տարի՛ն...

Արիւն խառնեց իր արտարիւն.

—Դարդո՛ւմ տարի՛ն...:

Առի՛ն, տարի՛ն...—

Ու դեռ կուշաւ եւ ընդին,

Ձեռքս խըշուած իմ սերին

Կտրուեց ու սուգ՝ 'ողջ տարի՛ն...:

Առի՛ն, տարի՛ն...—

Դժոխքին մէջ քող այրին,

Սիրածս ինձմէ բաժնող ձեռքերը Ձարի՛ն...—

1916

ՊԱՆՈՒՐՑԸ

Տերեւ՝ քափող պախուրցն է աւ,

Որ կը բոքուէ ծառերն ամեն.

Ուսերուն մէջ՝ սարսուռ ու շաց,

Ուր բուերը քեւ կը բախեն...

Ինչո՞ւ աշունն այս փառահաս...:

Երազ քափող այս պախուրցն է,

Որ կը սուշէ, խենթի մը պէս,

Վայրագորհն. ու կը վանէ

Ծաղիկներու հոյը դեզ դեզ,

Հեռո՛ւ՝ յոյսն ալ յոգնած արեւ...:

Կեանք քափող այս է պախուրց,

Որ կը փչէ հոգիս մէջ.

Ու իդերս ալ հիմաւորց՝

Կը փեքրէ սոնջ սոնջ...

Անո՛նց պէս, Տէ՛ր, զսնկին վերջ,

Յոյզն ու յոգնակն իմ օրերու...:

1925

ՊԶՏԻԿ ՇՈՒՆ

Խեղճ, պզտիկ շո՛ւն. չխնայեց գոնե զայն՝
Ուսիկանն մեր փողոցի.
— Սասակեղու համար եղաւ բաւական՝
Թունաւոր շէրս մը հացի:

Հագիւ հասաւ հոնդագին, հեռասպառ,
Ոսքը տունի սանդուխին.
Տղաք—որոնց բարեկամն էր խեղճը յար—
Էնդհուպ իրեն փութացին,

Կար խնցուցին: Իգո՛ւր անցան խնամք շաց.
Բախքը անոնց չգրաց:
Ու ա՛յ չկայ պզտիկ շունն, որ խեղճ էր,
Ու հաւատքով մեկ ընկեր:

*
*
*

Մարդու նշման կը սիրէի զայն եւ ալ,
Կը յարգէի մարդու պէս.
Ու ան գիտէր ցաւս ընթոնեղ, իմանալ
Ուրսխութիւնն երեսիս:

Խեղճ, խեղճ շո՛ւն.— իգո՛ւր անցան խնամք, շաց.
Բախքը անոր չգրաց:
Ու ա՛յ չկայ.— մարդու պէս զայն կը սգամ,
Զի ինձ ալ էր բարեկամ:

ԱՌ ԾԻԾԱՌ

Ծիծեռնա՛կ ծիծողուն,
Երջանիկ բոյն՝ուն,
Այս տարի՝
Կը շինես նորեն՝
Զոյգիդ հետ բարի,
Բունիկըդ՝ ցեխեն...:

Նորեն կը ճռասս,
Զոյգիդ հետ
Օղասաց...
Լուսահետ
Ապագան,
Ո՛հ, կը ժպտի քե՛զ...
Միևչդեռ ես՝
Հեռու երդիքս
Մայրական,
Բոյն մ'անգամ չունիմ,
Քեզ նման,
Եւ զոյգ մ' մտերիս
Աղուական,
Որ բաժնե
Տաժանքս դժնե՝
Ժանկ Գանդիստաթեան...:

ՔԻՉ ՄԸ ԳՈՒԹ...

Քանի որ է, ամէ՛ն գիշեր, երազիս մէջ տուես կ'այրի,
 Հրդեհեշով պարսեզս անբողջ՝ նարնջեանի ու նունի.
 Ու կ'արթննամ դողերու մէջ՝ յաճախանքին այս անգութ,
 Սիրսս ընկած նախազգացումես, որ գուշակն է մի՛շտ
 անտոս:

Քսան եւ չորս անդամներէն գերդաստանիս աներուած,
 Յետին ծիլն եմ մնացեր ես, արմասս՝ մոխրին, կեանքս՝
 արկած.

Քսան եւ չորս տարիներու հասած՝ մահն յեն՝ չէ՛ շուտ,
 Ամէ՛ն գիշեր, երազիս մէջ տուես կ'այրի, Տէ՛ր, քի՛չ
 մը գութ...:

1924

ՈՒՐԵՄՆ...

Ուրեմն դուն ա՛ն էս, որուն սպասեցի անձկանոք
 Ես ամէ՛ն տեղ, ուր տարի խնկր երազրս, ինծի հետ,
 Ամէ՛ն տեղ, ուր չգիտցաւ զիս անցող ցաւը ո՛չ ոք,
 Ամէ՛ն տեղ, ուր ծաղկեցաւ հոգիս՝ յոյսէ մ'աղքատեց:

Ուրեմն եկա՛ր վերջապէս բանալու սիրքս՝ Սերին.—
 Կարծես ձայնըդ կը ճանչնամ, կարծես աչերդ տեսնեմ եւ.
 Մասունքներուդ զգուշանքն անկայծ իդներս կը վառին.
 Կարծես զիսեւ՝ ես չըսած՝ կեանքիս սրխուր վեպն արդեն...:

Ուրեմն պիտի յենծի տա՛ս բարոյքիւնը աշխարհ,
 Սիրտիս վրէժս, քոյ մը պէս հարազատ,
 Երբ ճակատքս ու հոգիս ճնշեն, ճնշեն պահեր մութ,
 Ու ես ըրթամ փետուր մը՝ հոգերու դէմ անկասարս:

Ուրեմն դուն ա՛ն էս, զոր ես ողբի երգերուս
 Ու երազիս դաշույնէ՛ն՝ իբրեւ հսկ մ'անմեկին,
 Եւ որ ունի սիրս եւ միտք, մարմնի շնորհ աղուալոյս,
 Եւ որ զիսէ ու կրնայ սիրել փերուածն իմ կեանքին...:

1926

* *

Գիտե՞ս, որքա՛ն
Իդներ մեռան
Սրբիս վրան...

Ու դեռ քանի՛
Յոյսերե՛կ նոր՝
Ան կ'արթնի...:

Ու կ'ընծիւղին
Սերեր՝ անոր
Վերսերեն հին...

* *

Մահուան աւար՝
Կ'երթան դէպի
Մահեր խաւար,

Հազար դամբան,
Հազար սպի
Սրբիս վրան...:

1927

ԱՆՏԱՐԱԿՈՅՍ...

Անտարախոյս յաշխեան պիտի չտեսնէ այս՝ այսպիսիս.
Ու պիտի զան ձանձոռոյքի գորշ ժառերը մեր վրան.
Մեր ծուկերը իրարմե ու ձեռքերը հեռանան...
Պիտի ըղլակ իրարու անծանօթներ վերջապէս...:

Պիտի տեսնենք մենք զիրար ու իրարու անտարքեր,
Պիտի երբանք մեր ճամբան՝ զծռած ձեռքովը քախտին.
Զգուշանակ փրփրէի պիտի՝ մոխիրն մեր ներսիդին,
Ուր այժմ խենթ կը վառին, կը ճարճասին կրակներ...

Ու, աւա՛ղ որ, ասկաին պիտի մոռնանք մենք զիրար.
Պիտի նոյնիսկ ուրանակ՝ հանդարտիկ ու անվրդով՝
Յուզումներն այս մեղաւոր, որ մեզ քերին քովի քով...:

Կեանքն այսպիսիս է. առանց իմ եւ գուցէ՛ք ու ցանկութեան՝.
Ուրեմն՝ ո՛րքան կարելի է՝ երկարենք քաղցր այս ժամ...
—Քի՛չ մ'աւ, քի՛չ մ'աւ մօտ եկո՛ւր, զիս քի՛չ մըն աշխէ՛ր
սար...:

1927

ՎԵՐԱԿՐԿՆՈՒՄ

Անգամ մըն ալ ըսէ՝ թէ՝

Զիս կը սիրես.

— Սիրքս՝ թեւ ալ գիտեմ,

Գոց սորվուած գրքի պէս:

Հարիւրերորդ հեղ ճորհէն

Ինձ ըսէ՝ այդ.

— Կասկածներըս թող չունեն,

Խռովքս ըրան թող անցայց:

Կրկնէ՛, կրկնէ՛: — Չեն յոգնիր

Սիրող շրթունք

Կրկնելէ ալն յոյզն անգիր,

Զոր մեր արեւն կը գեղունի:

Աչքե՛րդ՝ աչիս, ձեռքդ՝ ձեռքիս,

Բոց մը պէս,

Ըսէ՝ անգամ մըն ալ թէ՛ զիս,

Առաջուան պէս, կը սիրե՛ս....

1926

ՍՊԱՍՈՒՄ

Կը սպասեմ.— Որո՞ւ... Ե՛ս ալ չեմ գիտեր:

Պիտի գա՞յ.— Ե՛րբ, ո՞վ... Յոյս մը չմնաց

Որ զոցեր մասովն իր՝ վերհերըս բաց,

Որուն յիշքանքն գեթ առնու մը տեղէ՛ր....

Կը սպասեմ անփոք.— Ո՞ր ուրախութեան,

Ո՞ր երջանկութեան՝ կոյսի գիրգ մարմնով՝

Որ ինձ երկարեւ սիրեն իր սիրարով,

Հիւր բաժակին մեջ փարդի մը բուրեան....

Կը սպասեմ առնու, իրիկուն.— Ի՞նչ բանի...

Անցեալի՞ն, որուն դագաղն ծաղկալից՝

Հողերուն տոխ՝ օր մը աշունի...

Գալիսի՛ն արդեօք, որ միշտ կը ծընի,

Զինք ծնողին պէս, հաճոյք եւ կսկիծ....

Կը սպասեմ սակայն...— Որո՞ւ, ի՞նչ բանի...

Ե՛րբ հարցնեմ... Ե՛ս ալ չեմ գիտեր անի....

1926

Յ Ա Ն Կ

- 5 Աւանտ սերունդներ
 6 Մեռելոց
 7 Ձրսի
 8 Հսկում
 9 * * Ա
 10 Բ
 11 Գ
 12 Դ
 13 Ե
 14 Ի զո՛ւր
 15 * *
 16 Ո՞վ կ'ըսէր...
 17 Աւնային
 18 Աւնային սիրերգ
 19 Աղերս
 20 Հայելիին դէմ
 21 Աւնահար ծաղիկներուն
 23 Գեթսեմանի
 24 Ձսիրէի քե՛զ...
 25 Օրհնութիւն
 26 Մոռցա՞ր...
 27 Մեղաւորունիին ալօթքը
 28 Հիւանդի իղձ
 29 Ո՛չ ոք ունիմ...
 30 Առին, տարին...
 31 Պախուրցը
 32 Պզտիկ շուն
 33 Առ ծիծառ
 34 Քիչ մը գութ...
 35 Խեղճ...
 36 * *
 37 Անտառակոյտ...
 38 Լեռնակալուն
 39 Սպասում

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0363464

57.479

238-54

14024

48 1/2 1/2 1/2

916 3 67068